

COR I TÈCNICA VOCAL I I II

1. Presentació

La matèria Cor i Tècnica Vocal presenta una continuïtat en els dos cursos que constitueixen l'etapa de batxillerat i el seu element fonamental és la veu. En primer curs, amb Cor i Tècnica Vocal I, es parteix de la matèria de Música en l'etapa de l'educació secundària obligatòria, encara que el treball tècnic i la interpretació vocal es troben en totes les etapes educatives, des d'infantil fins a aquesta matèria específica, la qual cosa en reforça la importància i necessitat dins de la societat com a instrument de comunicació. En segon curs de batxillerat, Cor i Tècnica Vocal II manté l'enfocament, donant continuïtat a la matèria, i aprofundeix en els aprenentatges adquirits amb anterioritat.

A través d'aquests dos cursos, es contribueix a aconseguir els objectius del batxillerat connectats amb les competències clau. El treball vocal específic, junt amb un enfocament expressiu i comunicatiu aplicat a la interpretació d'un repertori variat i en gèneres escènics, aporta fluidesa i correcció de l'expressió oral en la qual la veu n'és el principal vehicle. Però aquest treball de producció vocal individual i conjunta implica adquirir els coneixements disciplinaris fonamentals que permeten dominar-ne l'aplicació.

En l'actualitat, cobren importància els mitjans i les eines digitals i audiovisuals, ja que formen part de la cerca, la creació, la producció o la difusió. El seu ús afavorirà el domini en les tecnologies de la informació i la comunicació en aplicar-lo de manera activa en la producció coral davant un públic, així com en les propostes o els projectes musicals i escènics amb aquesta mateixa finalitat, que contribueixen a afermar l'esperit emprendedor, la creativitat, la iniciativa i el treball en equip, i doten de confiança la mateixa acció.

L'anàlisi, la cerca d'informació i de context, aporten significat complet a les obres que es representen o interpreten i atorga valor tant a la diversitat cultural i social com als antecedents històrics i la seua evolució. Per a això, s'ha de fomentar una formació autònoma a través de la indagació, la qual cosa implica comprendre els procediments d'investigació i els mètodes científics dels quals cap disciplina està exempta, alhora que contribueix a adquirir un sentit crític i estètic, un enriquiment cultural unit al desenvolupament de la sensibilitat artística.

El tractament de la matèria coincideix plenament amb els principis pedagògics de la LOMLOE, ja que afavoreix diferents aspectes que emanen d'aquesta. Així, en la matèria es recull el tractament de l'aprenentatge per si mateix, el treball en equip, la igualtat i la inclusió, els mètodes d'investigació, la capacitat d'expressar-se de manera correcta davant el públic, l'enriquiment fonètic i lingüístic a través de la interpretació d'un repertori variat que contempla diferents llengües.

La veu és l'element principal, encara que n'hi haja d'altres amb possibilitats comunicatives, que vertebrat tota actuació. És l'instrument principal amb el qual els éssers humans s'expressen i comuniquen. La seua rellevància se sustenta en dos aspectes fonamentals: és un instrument propi, ja que es genera dins del cos, i s'utilitza al llarg de tota la vida, des dels primers mesos fins a la fi d'aquesta, per la qual cosa el seu domini contribueix a crear hàbits de vida saludable.

El seu tractament té, al seu torn, una doble vessant: la tècnica, fisiològica i analítica, i la interpretativa. A la possibilitat d'una varietat aplicativa de la veu en propostes musicals diverses com ara la individual, la coral i l'escènica, la veu hi afeg una possibilitat expressiva diferent i pròxima a la realitat de l'alumnat que fa que es puga associar als usos propis en situacions emocionals. És un mitjà fonamental amb el qual articular i construir la interpretació que, unit al gest i el cos, adquireix una dimensió global.

El treball vocal enfocat a l'expressió i interpretació cantada o parlada presenta, al seu torn, un treball basat en la respiració, la fonació fins l'emissió. És un procés complex pel fet de dur-se a terme a l'interior del cos humà i no ser observable, a la qual cosa se li afeg el fet que es trobe present des dels primers mesos de vida, usat des de llavors per a expressar i comunicar.

A aquest efecte, es requereix el coneixement anatómic i fisiològic dels elements que intervindran a l'interior del cos humà com la respiració, el suport, la fonació, l'emissió i els resonadors; l'uditiv amb el qual construeix el so en servir de guia en l'acció, desenvolupant tant l'oïda interna com la referència externa a partir de l'anàlisi de la reverberació i les característiques acústiques de l'espai en què es fa l'execució vocalica, en constituir el so amb el qual pren la referència externa l'oïda humana sobre la seu pròpia producció vocal. Junt amb aquest treball, la pràctica interpretativa coral, juntament amb l'anàlisi i la reflexió de la pròpia producció vocal, serà la base constructora de l'aprenentatge.

Aquest aprenentatge ha de presentar una perspectiva didàctica vivencial en què l'alumnat siga un agent actiu de la seu formació que contribueix a generar confiança en el coneixement com a motor de desenvolupament. Possibilitant una varietat aplicativa vocal en diferents agrupacions corals, d'estils interpretatius, en contextos i espais variats, es dotarà de gran rellevància la interpretació escènica.

Tot això es desenvolupa i articula en els diferents components de la proposta curricular de la matèria Cor i Tècnica Vocal, que es recullen en els següents apartats: competències específiques, sabers bàsics, situacions d'aprenentatge i criteris d'avaluació.

El primer apartat correspon a les competències específiques de la matèria, quatre íntegrament, que tenen un caràcter integrador. Busquen desenvolupar la competència Consciència i Expressions culturals, així com elements relatius al desplegament de les diferents competències clau i desafiaments del segle XXI. En aquesta secció, es trobarà la definició de cadascuna de les competències específiques i la seu descripció que amplia cadascun dels elements de la competència —actuació, sabers, context—, i la dota d'un significat complet.

Es presenten amb posterioritat els sabers bàsics necessaris per a poder aconseguir les competències específiques, dividits en dos grans blocs, relatius d'una banda al procés perceptiu i analític en què la generació i recepció del so vocal n'és l'eix, i de l'altra a la interpretació i creació com a capacitat expressiva i mitjà de comunicació, en què la pràctica vocal s'estén al control i l'expressió corporal, així com al seu ús dins de les arts escèniques, i afavoreix un desenvolupament integral.

Cadascun d'aquests blocs està format per dos subblocs que contenen diferents grups de sabers distribuïts en els dos cursos de l'etapa que, encara que es mostren vinculats de manera explícita a determinades competències específiques, tindran un caràcter integrador amb la finalitat d'aconseguir un desenvolupament efectiu i ple.

Les situacions d'aprenentatge, per la seu banda, presenten principis didàctics i criteris que contribueixen al disseny de propostes efectives, que afavoreixen, per mitjà de l'aprenentatge i la mobilització dels diferents sabers, l'adquisició de les competències específiques.

Mitjançant l'ús variat d'instruments d'avaluació, s'establirà el grau de consecució de cadascuna de les competències específiques, partint dels criteris d'avaluació que presenten un grau d'aprenentatge per a cadascun dels dos cursos que integra l'etapa de batxillerat.

2. Competències específiques de la matèria.

2.1. Competència específica 1.

Analitzar les característiques formals, compositives, estilístiques i interpretatives d'una obra vocal relacionades amb el seu context històric, cultural i social a partir de l'escuta activa i visionant peces i gèneres vocals diversos.

2.1.1. Descripció de la competència.

Reconeixre les característiques pròpies de les obres vocals i la seu vinculació històrica contribueix a un major coneixement cultural i a entendre els significats socials, alhora que afavoreix el desenvolupament de la sensibilitat artística i l'enriquiment cultural.

Una bona interpretació implica la comprensió de l'element que es representa o executa, per a poder expressar-ne de manera completa el sentit. Per a aconseguir-ho, l'anàlisi del text i de la peça musical, a través de la identificació de les seues característiques, així com la seu descripció i contextualització, es converteixen en un pas necessari i un element fonamental d'una pràctica musical activa i plena.

La contextualització, la detecció i el reconeixement dels aspectes singulars d'una peça de caràcter vocal afavorirà la comprensió del patrimoni cultural i artístic, així com la valoració de la seu diversitat.

La comprensió dels trets significatius de les obres vocals va acompañada del coneixement dels seus diferents gèneres, la seu funció i evolució des d'una perspectiva històrica en la societat, així com dels diferents estils en els quals la veu és el mitjà expressiu. Visionant i escoltant de manera activa peces i obres vocals variades es treballarà la identificació dels aspectes estilístics, formals i tècnics de les peces que s'interpreten, cosa que fomentarà el reconeixement del valor social de cadascuna d'aquestes i el fet de concebre-les en el seu sentit complet. L'anàlisi, la identificació i el contrast de tots els seus elements, inclòs l'estudi i comprensió del text, les veus per a les quals va ser ideat, la forma, el tipus d'obra i el seu context, la fi per al qual va ser compost, el seu significat o els seus usos en el passat i en el present, entre altres, permeten desenvolupar un concepte estètic que contribueix a la construcció d'un sentit crític.

Conéixer i apreciar les característiques d'una obra vocal com a expressió a través de la pràctica interpretativa implica utilitzar i relacionar els diferents coneixements adquirits prèviament en l'etapa de secundària, així com ampliar amb les diferents matèries de la disciplina de manera integral, amb la finalitat de dotar de significat la interpretació amb intencionalitat comunicativa, expressiva i rigor tècnic.

Al seu torn, identificar les característiques singulars de les obres vocals que s'interpreten promou l'interés en la investigació per les especificitats del patrimoni cultural i artístic, així com el desenvolupament d'una actitud de recepció activa i respectuosa amb les diferents propostes i manifestacions artístiques.

La construcció del coneixement musical a través de l'escucha, el visionament i la interpretació afavoreix el posicionament crític com a intèrpret i com a oient, fet fonamental en un món tecnològic d'accés ampli a una varietat i diversitat de manifestacions artístiques.

Al final del primer curs, l'alumnat podria identificar els trets d'estil i el gènere d'obres vocals referides tant a la tipologia com als elements que les conformen, com ara el text, la seu estructura, les veus que integra i la seu vinculació històrica i de context, així com reconéixer el valor social i patrimonial de les obres que s'interpreten.

Al final del segon curs, l'alumnat aconseguiria un major domini de les obres vocals que s'interpreten a partir del coneixement del sentit del text, de la seu interpretació fonètica i la seu vinculació compositiva. Això s'uniria a la descripció argumentada dels elements propis de l'obra junta amb el seu context històric i un millor coneixement del patrimoni cultural i artístic.

2.2. Competència específica 2.

Utilitzar la veu i el cos com a mitjà d'expressió i comunicació aplicant la tècnica vocal i corporal segons les característiques de les diferents propostes vocals, tant individuals com col·lectives.

2.2.1. Descripció de la competència.

La veu és el mitjà principal de comunicació que acompanya l'ésser humà al llarg de la seu vida. La seu cura i manteniment requereix una reflexió i presa de consciència de la importància d'un ús adequat que promoga hàbits de vida saludables.

A partir del desenvolupament de la tècnica principal del mecanisme de fonació, s'estableix la base que permet analitzar les possibilitats expressives tant de la pròpia veu com de les produïdes per altres persones, cosa que permet construir una escolta crítica i raonada.

L'expressió vocal en l'emissió parlada i cantada a partir de l'ús de diferents tècniques permet la generació d'harmònics que variaran el timbre vocal i amb això la intencionalitat. Aquesta observació i relació de les característiques vocals aplicades en els diferents gèneres i estils vocals permetrà distingir les diferències tímbriques i els usos tecnicointerpretatius.

Al seu torn, l'anàlisi de l'expressió corporal en les diferents manifestacions musicals i escèniques contribueix a entendre el cos i el gest com a elements expressius que no únicament amplien i reforçen el procés comunicatiu vocàlic, sinó que en són part fonamental.

La interpretació, l'expressió i la comunicació amb la veu i el cos a través d'exercicis individuals, grupals i improvisacions afavoreix el desenvolupament personal i permet comunicar amb seguretat, iniciativa i creativitat.

En finalitzar el primer curs, l'alumnat podria controlar l'expressió corporal i gestual, així com aplicar la tècnica vocal en una varietat de propostes, des de jocs vocals, vocalitzacions específiques, improvisacions, transport de peces, utilitzar diferents tècniques interpretatives aplicades a l'expressió vocal i corporal individual o conjunta de manera intencional i explorar les possibilitats vocals pròpies millorant el coneixement del seu instrument personal.

En finalitzar el batxillerat, l'alumnat podria construir propostes d'expressió vocal i corporal pròpies individuals i conjuntes, així com aplicar la tècnica vocal i el gest corporal en propostes parlades i cantades a partir de diferents gèneres musicals i escènics.

2.3. Competència específica 3.

Interpretar peces vocals de conjunt de diferents gèneres i estils musicals amb aplicació tècnica, execució musical i escènica adequades a través de la participació en formacions diverses.

2.3.1. Descripció de la competència.

L'adquisició d'una tècnica vocal adequada que permeta una aplicació i evolució permanent al llarg de la vida resulta fonamental per al domini i la correcció en l'expressió oral, així com per al desenvolupament personal i social.

El coneixement i l'aplicació de la tècnica vocal des de la perspectiva individual promou el desenvolupament de l'oïda interna, en atendre i reconéixer les característiques sonores de percepció interior amb la doble referència del propi so vocal, el que arriba de l'exterior i l'intern. Des de la perspectiva coral, es desenvolupa l'oïda harmònica en haver de considerar la conjunció, la necessitat d'adaptació i adequació vocal i sonora en pro d'una finalitat comuna.

La participació en formacions variades, incloent-hi la individual com a solista, duo, trio, xicotet grup fins al gran grup, amb acompanyament instrumental o sense, impulsarà un requisit i esforç tècnic i interpretatiu que aportarà una riquesa expressiva, sensibilitat artística i motivació personal.

La interpretació del gest del director en l'execució conjunta és fonamental en un so de qualitat, contribueix a la presa de consciència de sentit de conjunt i permet compartir amb el grup processos de socialització i compromís.

A través d'una interpretació variada, amb un repertori ampli que incloga peces amb text en diferents idiomes i d'èpoques i cultures diverses, s'afavorirà en l'alumnat un enriquiment estètic, la presa de consciència de les possibilitats expressives i comunicatives de la veu com a instrument musical i del cos com a element expressiu.

A partir d'una execució intencional en la diversitat de propostes i estils vocals, es desenvoluparà una tècnica vocal adequada que es podrà adaptar als diversos estils interpretatius

i la correcció fonètica del text, la qual cosa fomentarà la curiositat, l'exploració i la investigació, així com l'interés per la millora en la cerca de la qualitat sonora.

En finalitzar el primer cicle, l'alumnat podria aplicar el gest del director en la interpretació coral buscant una afinació i conjunció a través de la seua participació en una varietat de formacions adequant l'execució vocal en un repertori que incloga obres de diverses èpoques, gèneres, estils i text en diferents idiomes.

En finalitzar el batxillerat, l'alumnat buscaria la tècnica vocal adequada segons el requisit interpretatiu. També atendrà les necessitats de la veu parlada o cantada segons la mena d'agrupació o l'estil vocal en la cerca d'un so de qualitat.

2.4. Competència específica 4.

Participar en el disseny, la producció i la interpretació de concerts musicals i actuacions escèniques dins de projectes d'aula i/o centre promovent-ne la difusió i l'ús de mitjans i suports tècnics i digitals.

2.4.1. Descripció de la competència.

El procés de creació, planificació i execució de concerts musicals i actuacions escèniques a través de projectes que permeten una visibilitat fora de l'aula està directament enllaçat amb el desenvolupament competencial emprendedor.

En el disseny d'un projecte musical i escènic, així com en la seua execució, la presa de decisions respecte als problemes o situacions generades requereix un treball en equip que afavoreix l'aplicació del sentit ètic i crític, que, junt amb l'actuació en una varietat de propostes musicals i escèniques, permet la cerca de la qualitat interpretativa i l'aplicació dels coneixements i recursos musicals, tecnicovocals i d'expressió corporal adquirits.

Mitjançant la integració de diversos espais, temps, mitjans, tècniques, llenguatges, eines, resolució de dificultats trobades i assumpció de responsabilitats, entre altres, es fomenta el desenvolupament creatiu aplicat en concerts i actuacions amb públic que incloquen el treball creat a l'aula, en projectes multidisciplinaris que conjuminen unes altres matèries o disciplines.

La planificació d'un projecte artístic ha d'abordar les necessitats tècniques, espacials i organitzatives, atés l'ús de mitjans i suports digitals o audiovisuals que o bé formen part d'aquest o són elements per a la seua difusió. Per a això, s'hauran de tindre en compte les normes d'autoria i protecció de dades, que contribuiran a un aprofitament crític, ètic i responsable de la cultura digital.

La participació activa en diversos rols en la preproducció, el muntatge, l'organització d'assajos, el suport tècnic, entre altres, permet el coneixement de les diferents professions i els requisits d'un projecte artístic a través de la pràctica, i contribuirà a la seua aplicació en nous reptes personals i professionals des d'una actitud emprendedora, vinculats amb la diversitat cultural i artística.

El disseny, la planificació i la producció estan acompañats per la difusió, reflexió i valoració tant del procés com del producte i resultat final. L'avaluació i retroalimentació faciliten la proposta d'idees creatives i els plantejaments innovadors per a resoldre problemes amb autonomia, elements que permeten un desenvolupament competencial per a aprendre a aprendre.

En finalitzar el primer curs, l'alumnat podria dissenyar i participar en la creació d'elements necessaris per a la realització, el seguiment i la difusió d'un concert i fer actuacions vocals aplicant-hi les normes i les tècniques interpretatives necessàries per a la seua correcta execució, comptant amb les possibilitats artístiques de mitjans i suports digitals.

En finalitzar el batxillerat, l'alumnat podria dissenyar i participar en el muntatge i la producció de projectes artístics vocals de manera cooperativa, tenint en compte els requisits materials i tècnics, així com les característiques dels espais, incloent-hi mitjans i suports digitals

en la seua difusió. L'alumnat podria actuar en projectes escènics aplicant-hi els recursos musicals, la tècnica vocal i l'actitud escènica adequada, i tindrà en compte l'avaluació tant del procés com del producte.

3. Sabers bàsics.

3.1. Introducció.

Els sabers bàsics que es mostren a continuació són considerats essencials per a desenvolupar el conjunt de competències de la matèria. Els sabers bàsics són el conjunt de continguts que l'alumnat ha de desenvolupar i consolidar al llarg de l'etapa de batxillerat. Encara que aquests es presenten de manera agrupada, no han de tractar-se individualment ni abordar-se per separat, ja que constitueixen un tot integrat que possibilita diverses articulacions.

Així, les cinc competències específiques que integren la matèria, a través de l'anàlisi tant d'obres, gèneres i estils vocals com de tècniques; de la interpretació vocal, coral i corporal; la construcció i participació de concerts i propostes artístiques, així com l'argumentació amb sentit crític i el desenvolupament de la sensibilitat artística, requereixen una mobilització de sabers diferents i variats que ací es recullen i que podran ser ampliats pel professorat a partir dels interessos de l'alumnat.

S'estableix una gradació dels sabers per als dos cursos que conformen el batxillerat. Encara que el seu tractament es preveja des de l'inici de la matèria, d'acord amb la necessària progressió dels sabers, s'assenyalen aquells que haurien de consolidar-se en cada curs, i aquells altres que han d'ampliar-se de primer a segon.

Es presenten agrupats en dos blocs generals que responen al tractament de la matèria. D'una banda, en el bloc 1. Percepció i anàlisi, es recull el procés perceptiu-analític, tan necessari per a poder reflexionar sobre la producció vocal, el desenvolupament auditiu i les obres que s'interpreten, per a permetre una identificació i construcció cultural. De l'altra, al procés expressiu-creatiu, que se centra a ampliar i desenvolupar tant les possibilitats comunicatives com les interpretatives, li correspon el bloc 2. Interpretació i creació.

Cadascun dels blocs presenta, al seu torn, diferents subblocs vinculats a diverses competències específiques.

Dins del bloc Percepció i anàlisi es troben dos subblocs. El primer, La veu, integra els continguts referits a l'anatomia i fisiologia, elements bàsics per al seu control i el desenvolupament auditiu. El segon, Repertori i conjunt, inclou els sabers referits a l'anàlisi i el tractament del text, de la direcció coral i les obres que integren el repertori i el seu tractament.

El segon bloc, Interpretació i creació, està format pels sabers necessaris per a aconseguir en l'alumnat un control vocal en l'execució tant individual com coral, unit al corporal i la seua aplicació en propostes musicals i escèniques dins del procés expressiu i comunicatiu a través de dos subblocs. El primer, Pràctica coral, aborda els continguts dels elements interpretatius, l'execució coral i el control corporal. El segon, Expressió vocal, recull els referits al registre vocal, la pràctica individual i els projectes escènics que inclouen els mitjans i suports audiovisuals.

3.2. Bloc 1. Percepció i anàlisi

Subbloc de sabers bàsics CE2, CE3, CE4	1r curs	2n curs
1.1. La veu		
G1 Anatomia i fisiologia		
Anatomia de l'apparat respiratori	X	
Anatomia de l'apparat fonador	X	X
Possibilitats vocals en la parla i en el cant	X	X
Classificació extensa de les veus: registre o tessitura, color o timbre, estil i paper interpretatiu	X	
G2 Elements bàsics		
Relaxació i postura corporal	X	
Concentració i control muscular		X
Respiració costo-diafragmàtica-abdominal	X	X
Ressonància i dinàmiques		X
Articulació i dicció	X	X
G3 Desenvolupament auditiu		
L'oïda interna	X	
L'oïda harmònica		X
La composició melòdica i rítmica: equilibri entre veus i plans sonors	X	X
Exercitació auditiva del timbre vocal propi	X	X
Espais i característiques acústiques		X

Subbloc de sabers bàsics CE1, CE3, CE4	1r curs	2n curs
1.2. Repertori i conjunt		
G1 Text		
Anàlisi en obres de repertori: estructura formal, estructura melòdica, fonètica, de text i mètrica	X	
Text i mètrica: articulació, velocitat i precisió. Accent prosòdic i accent rítmic		X
Regles del sistema fonètic-fonològic		X
L'anàlisi fonètica del text	X	X
G2 Direcció coral		
Indicació en la direcció coral: anacrusi, compàs, cadència, entrada i final	X	X
Gestos significatius de la direcció coral: intensitat, atac, tall, el temps anterior a l'entrada i final.	X	
Tècnica bàsica de direcció coral: el braç dominant, el punt d'impacte, les figures de marcatge de compàs, el pla espacial del gest.		X
G3 Obres		
Agrupacions vocals	X	
Terminologia específica	X	
Característiques formals, compositives, estilístiques interpretatives	X	X
Gèneres musicals escènics. Característiques i visualització de gèneres escènics diversos.	X	X
Repertori coral d'époques i estils diversos de la música culta occidental, d'altres cultures i d'origen popular	X	X
Context històric, social i cultural del repertori	X	X

3.3. Bloc 2. Interpretació i creació

Subbloc de sabers bàsics CE2, CE3, CE4	1r curs	2n curs
2.1. Pràctica coral		
G1 Elements interpretatius		
Afinació i empastament en el conjunt	X	X
L'estil interpretatiu		X
Dinàmiques, velocitat, tempo i precisió rítmica	X	
El silenci, la respiració, l'atac, el ritme i el fraseig	X	X
G2 Execució coral		
Acords i intervals consonants i dissonants: melòdics i harmònics	X	
Introducció a la polifonia vocal: Repertori a una, dues i tres veus	X	
Creació d'acompanyaments instrumentals, de percussió corporal i coreografies.		
Interpretació polifònica i contrapuntística amb veus mixtes, amb acompanyament instrumental o sense		X
La lectura de partitures i el transport		X
La improvisació vocal i corporal en el conjunt vocal	X	X
G3 Control corporal		
Tensió i relaxació, tècniques d'expressió corporal	X	
Concentració i adquisició de la postura corporal correcta		X
Possibilitats comunicatives i expressives del cos i el gest en escena	X	X
Subbloc de sabers bàsics CE1, CE2, CE3, CE4	1r curs	2n curs
2.2. Expressió vocal		
G1 Registre		
Qualitats del so vocal: altura, intensitat, duració	X	
Registre vocal. Extensió del registre.	X	
Vocalització i sensacions fonatòries	X	X
Emissió i control del so. Impostació i homogeneïtat tímbrica	X	X
G2 Pràctica individual		
Fraseig i dinàmica	X	
Intervals i cadències		X
Jocs vocals, vocalització i improvisació	X	X
Cura de la veu	X	X
Exploració de registre i timbre	X	
G3 Projectes escènics		
Fases d'un concert i projecte musical i escènic: disseny, preproducció, muntatge, difusió. Materials i requisits tècnics. Els rols en un projecte. La interpretació solista i en conjunt		X
Treball conjunt, responsabilitat i consciència de grup. Evaluació i respecte a les aportacions alienes i al públic.	X	X
Cartelleria i programa. L'espai d'actuació: característiques físiques, ressonància, entrada, eixida, posició en l'espai.	X	
La veu parlada en l'escena: flexió vocal, projecció i ressonadors		X
Interpretació i actuació en propostes musicals i escèniques. Normes d'actuació.	X	X
Els mitjans i suports digitals. Autoria i protecció de dades.	X	X

4. Situacions d'aprenentatge.

El disseny de situacions d'aprenentatge que afavorisquen l'adquisició i el desenvolupament de les competències específiques de la matèria implica l'anàlisi i presa de decisions sobre els espais, el temps i les formes d'organització més adequats. Aquestes decisions estaran enfocades a un millor aprofitament dels recursos, les estructures i els mitjans disponibles per a promoure la construcció d'aprenentatges i el desenvolupament competencial.

En aquest apartat, s'exposen principis que permeten plantejaments didàctics variats, però tots contribuiran al desenvolupament i l'adquisició de les competències esperables en finalitzar l'etapa de batxillerat.

Per a generar diferents posicionaments en l'alumnat, es fomentarà una varietat de tipus d'agrupament amb el qual enriquir i construir el seu aprenentatge. Des de les propostes individuals que permeten una anàlisi i reflexió pròpies, promovent la resiliència i un desenvolupament autònom amb la finalitat d'aconseguir un aprenentatge eficaç, passant pels xicotets grups fins al gran grup. D'aquesta manera, s'incidirà en la col·laboració entre els integrants d'un mateix equip per a contribuir a la consecució d'objectius compartits, el treball cooperatiu amb l'assignació de rols, recursos o tasques amb responsabilitat individual en la consecució grupal i el respecte per les aportacions dels altres.

Aquesta varietat en l'agrupació es veurà reflectida en les diferents formacions vocals en les quals participarà l'alumnat, així com en les propostes d'anàlisi i investigació per a la cerca d'informació sobre les obres que s'interpreten, en la creació, el muntatge i l'execució d'un concert amb públic, així com en propostes o projectes musicals o escènics que contribuiran a un desenvolupament de la competència personal, social i d'aprendre a aprendre.

De la mateixa manera que pren importància la varietat d'agrupaments, els espais constitueixen un element essencial en l'aprenentatge. El desenvolupament auditiu, la cerca de la millora i la qualitat interpretativa comporten una anàlisi de les característiques acústiques de l'espai en el qual es farà la interpretació. Es farà una exploració de les característiques arquitectòniques i acústiques dels diversos espais disponibles, seleccionant aquell que promoga una millora de la producció artística i rebutjant qualsevol espai com a vàlid.

En aquest mateix sentit, es promourà el respecte als espais ocupats, a les normes relatives als diferents rols que conformen una representació i als usos de l'escena i el públic en general. S'haurà de cuidar el detall d'ubicació tant dels intèrprets com dels assistents, la generació i el lliurament d'informació sobre la proposta artística a través de la creació de programes de mà o digitals, posant el focus en la mena de difusió que es realitzarà, dins del centre educatiu enfocat a altres grups d'alumnat, ampliat a les famílies o als diferents membres de la comunitat educativa.

Es buscarà la possibilitat de crear ponts d'unió i col·laboració amb altres organismes externs al centre, com poden ser les regidories dels ajuntaments, els grups i les associacions culturals de la localitat, la presència de persones expertes en muntatge i producció, els tècnics de so o els cantants, entre altres.

En aquest context, s'aproxima l'alumne a l'entorn immediat, a la realitat d'un concert musical, un projecte escènic o a l'ús i la professionalització vocal. Aquesta mateixa finalitat és compartida amb els plantejaments didàctics que promoguen un major coneixement dels diversos gèneres i estils vocals, així com la tècnica associada a una mena d'expressió a partir de la visualització i l'anàlisi de concerts i produccions existents ja realitzats, o la possibilitat d'assistir de manera presencial a concerts vocals en directe. Tot aquest bagatge generarà, al seu torn, una millora en la interpretació i la creativitat aplicada a la creació o participació de projectes musicals i escènics.

En aquest marc, i amb la finalitat de contribuir a una millora en la competència digital, és important oferir mitjans i suports digitals i audiovisuals que intervenguen en la cerca d'informació, el visionat i l'anàlisi dels gèneres vocals escènics, l'audició d'obres vocals, el registre, la gravació

i l'edició de les aplicacions d'aula realitzades que contribuïsqueren a una anàlisi de la producció vocal pròpia. Les possibilitats d'aplicació dels mitjans digitals i audiovisuals s'amplien al seu ús i intervenció en propostes vocals escèniques com un element més del procés comunicatiu i artístic, però també formen part essencial en el procés de disseny i realització de la difusió i informació del concert o la proposta pública. Així mateix, estaran presents en l'avaluació, que conjuminarà l'heteroavaliació, una autoavaliació i una coavaluació a través de l'anàlisi d'una reproducció posterior, en què l'alumnat pren consciència tant del punt de partida com del resultat del seu esforç i de la seua evolució, i desenvolupa una millora en la competència emprendedora.

Des d'aquest enfocament d'anàlisi de la pròpia pràctica, el desenvolupament de la tècnica vocal ha d'estar vinculat a situacions didàctiques que promoguen l'anàlisi tant del propi vocal com del mecanisme intern que genera aquests sons. Oferir possibilitats de coneixement i ampliació gradual del propi registre vocal, d'aplicacions tímbriques variades que permeten diferents expressions enfocades de manera tant individual com grupal, i dirigides a produccions vocals aplicades tant al cant com a la parla en projectes escènics.

El treball de la tècnica i la seua aplicació en la interpretació vocal cantada i parlada, associada a l'expressió, i com a element essencial comunicatiu, és la base per a la cerca de la qualitat sonora i la millora dels processos artístics, i contribueix a un millor sentit crític que serà aplicat en l'argumentació, en propostes tant orals com escrites que contribueixen en la millora de la competència lingüística, plurilingüe i en la consciència i expressió cultural.

Cal fomentar el respecte, la convivència, la igualtat i la inclusió garantint l'aprenentatge del conjunt de l'alumnat amb l'aplicació dels principis del Disseny Universal i l'Accessibilitat per a l'Aprendentatge, per a tindre en compte la diversitat que s'estén a les opinions i manifestacions artístiques de les quals la veu és part integrant, i tot això contribuirà a la consecució dels reptes i desafiaments del segle XXI.

5. Criteris d'avaluació.

5.1. Competència específica 1.

1r curs	2n curs
5.1.1. Identificar en peces vocals els trets d'estil, el gènere vocal i la seua vinculació historicocultural.	5.1.1. Descriure de manera argumentada les característiques formals, compositives, estilístiques i interpretatives d'una obra vocal.
5.1.2. Relacionar l'estructura i accent prosòdic del text d'una peça vocal i l'estructura i l'accent musical.	5.1.2. Analitzar el text de peces vocals amb aplicació de les normes fonètiques i la seua relació estructural, melòdica i rítmica musical.

5.2. Competència específica 2.

1r curs	2n curs
5.2.1. Fer propostes d'expressió vocal i corporal variades, individuals i col·lectives.	5.2.1. Construir propostes d'expressió vocal i corporal.
5.2.2. Explorar les possibilitats vocals pròpies en exercicis i improvisacions amb diferents graus expressius, analitzant el so produït.	5.2.2. Utilitzar la tècnica vocal i el gest corporal en propostes variades, parlades i cantades, individuals i col·lectives.

5.3. Competència específica 3.

1r curs	2n curs
5.3.1. Interpretar peces corals de diferents gèneres i estils musicals, identificant els gestos bàsics de la direcció.	5.3.1. Adequar la interpretació de peces vocals a les característiques d'estil i gènere de l'obra i a les indicacions de la direcció coral.
5.3.2. Adequar amb afinació el so vocal propi al del conjunt en una varietat de formacions.	5.3.2. Interpretar peces vocals amb intencionalitat tècnica, musical i escènica, ajustant el so propi al del conjunt en la cerca de qualitat sonora.
5.3.3. Interpretar les indicacions de la direcció en l'execució coral.	5.3.3. Utilitzar les indicacions de la direcció coral en la interpretació d'obres amb intencionalitat expressiva i buscant qualitat sonora.

5.4. Competència específica 4.

1r curs	2n curs
5.4.1. Participar en l'elaboració de programes de concert i materials per a la seua difusió.	5.4.1. Atendre les característiques i adequació dels espais per a l'actuació fent propostes de difusió amb suport de mitjans i suports digitals respectuosos amb la normativa de dades i autoria.
5.4.2. Dissenyar un concert d'aula participant en l'organització i gestió.	5.4.2. Crear una actuació musical o escènica des del disseny, muntatge, producció i difusió, tenint en compte els requisits materials i tècnics necessaris.
5.4.3. Interpretar obres vocals en actuacions musicals amb públic mostrant una actitud escènica.	5.4.3. Actuar en projectes escènics amb visió de conjunt, utilitzant els recursos musicals, la tècnica vocal i l'actitud escènica adequats.

CULTURA AUDIOVISUAL

Presentació

La cultura audiovisual s'entén com el conjunt de representacions audiovisuals creades i produïdes pels éssers humans amb finalitats estètiques, simbòliques o ideològiques.

L'expansió de la societat de la informació, els mitjans de comunicació de massa i les tecnologies digitals en el món contemporani propicien la interrelació entre persones de diverses cultures i la immediatesa dels processos comunicatius. Tot plegat ha configurat un entorn en el qual la imatge i la narrativa audiovisual formen part essencial tant de l'expressió artística contemporània, com, en major mesura encara, de la comunicació mediàtica que caracteritza la nostra època.

Així, la cultura audiovisual ha esdevingut una eina bàsica per al desenvolupament de la creativitat, la mirada personal, la identitat, la construcció de valors socials, i la contribució al patrimoni cultural humà.

Tot i partir de la base que estem davant manifestacions artístiques, entenem les arts audiovisuals com a formes estètiques reveladores de la realitat social de la qual sorgeix i a la qual es dirigeix.

La matèria de Cultura Audiovisual contribueix a l'enriquiment de la capacitat de l'alumnat d'observar, analitzar, relacionar i comprendre la diversitat d'elements i fenòmens que constitueixen la cultura del seu temps, promovent la formació de ciutadans i ciutadanes competents, reflexius, participatius i selectius respecte de la realitat audiovisual que els envolta. Contribueix a la construcció de la identitat dels estudiants, així com diferents habilitats de la intel·ligència per percebre, comprendre, interpretar la realitat i transmetre les pròpies idees, valors i somnis amb creacions que fan ús d'uns llenguatges simbòlics específics.

L'estudi i l'anàlisi del cinema, la fotografia, la ficció audiovisual, els videojocs, entre d'altres representacions audiovisuals ocupen amb aquesta matèria l'espai que els correspon com a realitat cultural bàsica, però, pel fet de ser llenguatges necessiten capacitació per comprendre tota la càrrega comunicativa, estètica, de valors i contravalors que conformen allò que s'anomena alfabetització mediàtica.

Una alfabetització en un llenguatge que, com qualsevol altre, té a veure amb la forma i el contingut i allò que els relaciona. A través d'aquesta es pretén assolir la competència per saber què i com comunica una obra audiovisual. A més, l'anàlisi de produccions audiovisuals de diferents èpoques i societats contribuirà a la consciència i coneixement del patrimoni audiovisual global.

Amb les competències d'aquesta matèria l'alumnat adquireix la capacitat d'apreciar les creacions audiovisuals i alhora esdevé productor, comunicador actiu, emissor i consumidor crític de missatges audiovisuals, per dirigir les pròpies reflexions i propostes de treball, individuals o col·lectives cap a un àmbit més ampli, indagant i incident en l'entorn cultural, social i públic en el qual està immers.

Com a creador l'alumnat ha d'abordar tant les produccions audiovisuals amb uns propòsits comunicatius concrets que impliquen un missatge i uns destinataris prèviament definits fora del seu cercle com aquelles d'expressió personal, que es difonen i es fomenten especialment per les xarxes socials.

Serà indispensable apropiar-se i controlar els aspectes tècnics de les disciplines, els seus mitjans, diferents eines i llenguatges prestant atenció a la recerca de l'originalitat, a l'esportaneïtat en l'exteriorització d'idees, sentiments i emocions, la innovació i el pensament crític i autocrític.